

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. 111 Røjle Klint

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. 111 Røjle Klint og Kasmose Skov

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

På de stejle skrænter ved Røjle Klint er der udviklet fine eksempler på kalkoverdrev med en artsrig flora.
Fotograf: Peter Storkholm.

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-019-1

Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N111 Røjle Klint og Kasmose Skov og vedrører Naturstyrelsens arealer på 19 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført,

når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H95 og har et areal på 178 ha.

Områdets jordbund består af plastisk ler, hvilket præger kystlandskabet. Der er således stejle skrænter, kløfter og skred mod kysten.

Ved Røjle Klint består kystskrænten af artsrige kalkoverdrev med forekomst af en lang række arter, som er knyttet til kalkoverdrev. Desuden findes der flere forekomster af kilder, og foran klinten er der udviklet et mindre marint forland med strandvolde og rigkær.

I skovene dominerer bøgeskovsnaturtyperne, heriblandt bøg på kalk, hvor der findes arter af orkideer og en række plantearter tilknyttet kalkrige skove. Arealer med elle- og askeskov forekommer i lavninger og på selve skredfladerne ud mod havet. Den statsejede Kasmose Skov har ligget som urørt skov siden 1993.

Natura 2000-området ligger i Middelfart Kommune og indenfor Vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

For en uddybende beskrivelse og afgrænsning af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

Indenfor Natura 2000- området ejer Naturstyrelsen ca. 22 ha, hvoraf størstedelen ligger i Kasmose Skov, som er omfattet af naturskogsstrategien. Den gamle skov inkl. skrænter og strandbred blev i 1993 udpeget til urørt skov, men sidste egentlige gennemhugning skete i 1981. Skoven har altid været svært fremkommelig og dyrkningen derfor tilsvarende ekstensiv. En mindre del af skoven blev i 1981 afdrøvet og tilplantet med eg, mens resten af skoven formodentlig er fremkommet ved naturlig foryngelse. Kystskrænten ud for skoven er stejl og består især af plastisk ler. Her findes slugter med jordflydning og mange væld. Resten af arealet – arealer, der tidligere har været i landbrugsmæssig omdrift, en ældre askebevoksning mod øst samt egekulturen mod vest og kildevæld er udlagt til ekstensiv helårsafgræsning med robust kvæg. De tidligere omdriftsarealer er under udvikling til naturtypen kalkoverdrev. I Kasmose Skov er der en rig og særpræget flora tilknyttet kalkrig jordbund. På Røjle klint findes et veludviklet kalkoverdrev der indgår i en græsningsdrift med private arealer.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7220	Kildevæld	0,1
6210	Kalkoverdrev	0,9
1220	Strandvold med flerårige	0,1
I alt		1,1

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Stor Vandsalamander

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede 2 plejetiltag hvilket omfattede græsning og hegning på 3-4 ha, hvoraf de 2 ha er under udvikling til ny natur. Tiltagene er gennemført og herudover er der foretaget rydning af bevoksning i og omkring kildevældet ved Kasmose Skov og en rydning af gyvel og tjørn på kalkoverdrevet ved Røjle Klint.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	2	Gennemførte indsatser (areal)	3-4 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha	0 %

Tabel b1: Oversigt over ikke-planlagte plejetiltag der er gennemført, som gavner arter eller naturtyper i udpegningsgrundlaget.

Natur-type	Natur-typenavn	Plejemål	Plejetiltag	ha	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt plejetiltag
6210	Kalkoverdrev	Naturtype-bevarende pleje	Rydning af opvækst	<1	På de stejle skrænter ved Røjle Klint har græsning ikke kunne holde opvækst af tjørn og problemarten Gyvel ned og der har været suppleret med rydning.
7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	Rydning af opvækst	<1	Der er foretaget rydning af bevoksning og i begrænset omfang rydning af opvækst i kildevæld, som ligger i udkanten af skov i skel til privatejet areal. Formålet er at skabe mere lysåbne forhold i kildevældet og gøre det muligt for de

					græssende dyr, også at græsse kildevældet.
--	--	--	--	--	--

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

Generelt er der opnået mere en forudsat efter 1. planperiode.

Konkrete erfaringer

- Der er foretaget rydninger af gyvel og opvækst på kalkoverdrev, men det ligger på en meget stejl bakke og skrænt, som betyder at det er svært at udføre både maskinelt og manuelt. Der vurderes at være behov for efterrydninger og især fordi gyvel er en problemart og måske en forhøjelse af græsningstrykket i perioder på kalkoverdrevet.
- Der er ligeledes foretaget rydninger i kildevæld, som også har været svært tilgængeligt, da det ligger i en smal slugt. Der vil være behov for en efterrydning i kommende planperiode.
- Da der er meget plastisk ler i jorden bliver den smalle forbindelse mellem de enkelte græsarealer meget optrådt. Der kan med fordel etableres en fast underlag ved overgangen, da det samtidig er det sted som forbinder p-plads med rute til skov og klint/kyst. Den samme problemstilling forventes at kunne opstå omkring de vådere habitater, som eksempelvis kildevæld.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Kommunen og Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på kalkoverdrev og rigkær, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning på overdrev og kildevæld og rydning af opvækst af vedplanter jf. nedenstående skema.

Der foretages endvidere *enkeltstående* indgreb i form af udskiftning af hegn og andre anlæg nødvendige for afgræsningen.

Tabel e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	0,1
			Naturtypebevarende pleje	0,1
	6210	Kalkoverdrev	Sikring af naturtypen	0,9
			Naturtypebevarende pleje	0,9
	1220	Strandvold med flerårige	Sikring af naturtypen	0,1
			Naturlig dynamik	0,1

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,1
			Græsning	Eksisterende	0,1
	6210	Kalkoverdrev	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,9
			Græsning	Eksisterende	0,9
	1220	Strandvold med flerårige	Andet areal uden drift	Eksisterende	0,1

I tabel f er der en opdeling i to kategorier "eksisterende" og "nye":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning Total	
		Naturtype	Plejetiltag		
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Hegning	Eksisterende	0,1
	6210	Kalkoverdrev	Hegning	Eksisterende	0,9

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for stor vandsalamander end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper, som i Kasmose skov også omfatter betydelige arealer, der ikke er naturtyper, men som er omfattet af vedvarende afgræsning eller urørt skov.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Udvidelser af naturtyper

Nogle af Natura 2000-områdets arealer uden habitatnatur kan udvikle sig til naturtyper på sigt. For naturtypen kalkoverdrev kan der på lang sigt samlet blive tale om en nettoforøgelse på 1-2 ha.

Ved denne indsats sikres der sammenhæng mellem forekomster af overdrev mv med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at udviklingen i tilstanden er i fremgang for de dele af naturtyperne og artens levesteder, der vedrører Naturstyrelsens arealer, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N 111.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N111 Røjle Klint og Kasmose Skov og vedrører Naturstyrelsens arealer på 19 ha.

Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H95 og har et areal på 178 ha.

Områdets jordbund består af plastisk ler, hvilket præger kystlandskabet. Der er således stejle skrænter, kløfter og skred mod kysten.

Ved Røjle Klint består kystskrænten af artsrige kalkoverdrev med forekomst af en lang række arter, som er knyttet til kalkoverdrev. Desuden findes der flere forekomster af kilder, og foran klinten er der udviklet et mindre marint forland med strandvolde og rigkær.

I skovene dominerer bøgeskovsnaturtyperne, heriblandt bøg på kalk, hvor der findes arter af orkideer og en række plantearter tilknyttet kalkrige skove. Arealer med elle- og askeskov forekommer i lavninger og på selve skredfladerne ud mod havet. Den statsejede Kasmose Skov har ligget som urørt skov siden 1993.

Natura 2000-området ligger i Middelfart Kommune og indenfor Vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Kommunen og Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på kalkoverdrev og rigkær, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Indenfor Natura 2000- området ejer Naturstyrelsen ca. 22 ha, hvoraf størstedelen ligger i Kasmose Skov, som er omfattet af naturskogsstrategien. Den gamle skov inkl. skrænter og strandbred blev i 1993 udpeget til urørt skov, men sidste egentlige gennemhugning skete i 1981. Skoven har altid været svært fremkommelig og dyrkningen derfor tilsvarende ekstensiv. En mindre del af skoven blev i 1981 afdrejet og tilplantet med eg, mens resten af skoven formodentlig er fremkommet ved naturlig foryngelse. Kystskrænten ud for skoven er stejl og består især af plastisk ler. Her findes slugter med jordflydning og mange væld. Resten af arealet – arealer, der tidligere har været i landbrugsmæssig omdrift, en ældre askebevoksning mod øst samt egekulturen mod vest og kildevæld er udlagt til ekstensiv helårsafgræsning med robust kvæg. De tidligere omdriftsarealer er under udvikling til naturtypen kalkoverdrev. I Kasmose Skov er der en rig og særpræget flora tilknyttet kalkrig jordbund. På Røjle klint findes et veludviklet kalkoverdrev der indgår i en græsningsdrift med private arealer.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7220	Kildevæld	0,1
6210	Kalkoverdrev	0,9
1220	Strandvold med flerårige	0,0
I alt		1,1

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	0,1
			Naturtypebevarende pleje	0,1
	6210	Kalkoverdrev	Sikring af naturtypen	0,9
			Naturtypebevarende pleje	0,9
	1220	Strandvold med flerårige	Sikring af naturtypen	0,0
			Naturlig dynamik	0,0

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,1
			Græsning	Eksisterende	0,1
	6210	Kalkoverdrev	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,9
			Græsning	Eksisterende	0,9
	1220	Strandvold med flerårige	Andet areal uden drift	Eksisterende	0,0

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning	Total
		Naturtype	Plejetiltag		
Eksisterende habitatnatur	7220	Kildevæld	Hegning	Eksisterende	0,1
	6210	Kalkoverdrev	Hegning	Eksisterende	0,9

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "eksisterende" og "nye":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Udvidelser af naturtyper

Nogle af Natura 2000-områdets arealer uden habitatnatur kan udvikle sig til naturtyper på sigt. For naturtypen kalkoverdrev kan der på lang sigt samlet blive tale om en nettoforøgelse på 1-2 ha.

Ved denne indsats sikres der sammenhæng mellem forekomster af overdrev mv med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper sammen med arealer, der ikke er naturtyper vil samtidig tilgodese stor vandsalamander, der er på udpegningsgrundlaget.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at udviklingen i tilstanden er i fremgang for de dele af naturtyperne og artens levesteder, der vedrører Naturstyrelsens arealer, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk